

Brev från och till medlemmar av familjen Gjörwell, växlade åren 1780-1811 E...

Gjörwell, Carl Christoffer,

HS Ep. G 12:1

National Library
of Sweden

D R E J. ifrån Kongl. Bibliothecarien C. C. Gjörnell, til der Dotter,
Fru Gustava Eleonora Lindahl i Norrköping; dat. Slaga,
Söndags-aftonen, den 9 Sept. 1792.

Innehåll:

- 1) Afskeds-visiten ifrån Carlberg och Slaga. 2) Sal. John Stiernas minne offras en-
blott
 minna hos de lefvande känsla. 3) Beträktelser öfver oförlyfta lidanden, som den
 döda Handen ~~helt~~ afhjelpar, uträttar. 4) Slaga Parkens kärlighet. 5) Jupiters
 Raiföremment uti Religions-ärenden. 6) Känslighetens ödeläggelse uti Mäniskans
 bröst. 7) Samningens Rätt förblifver. 8) Mina Darn välsignas. 9) Nandringen
 omkring Kom. Gustafs Pavillon och mine dussunder fælde Svarar. 10) Min Son
 goda fragd. 11) Min Fostersons elaka fragd. 12) Hvarjehanda.

Gjörnelliana
C. C.

Min Söta Stafva.

Hemkommen ifrån mina ensliga spafsergångar finner jag Sällskapet
uti öfret kring vid spel bordet; hörandes ej andra ljud än Doftan, Independens,
Mifere, grande Mifere &c. Sägndade jag mig in uti Louises Kammare, och
sitter där nu och skrifer dessa rader til min lilla Stafva. Jag är Dig utom,
des et Svar föyldig på dit fjfva glada och goda brev, för hvilket jag Dig af
all hjerta tackar. Men jag vil föst gjöra Dig redo för denna min sköna och
merändels lyckliga Dag.

Vi äro nu uti Höst, eller förvandlings månaden, då Lian och Skivan redan
öfvergåt alla fäst, då det fallande löfvet minskar Trädens både färging och
skugga, då den mörka aftonen nattas, och vinterns köld snart ljuder och
viskar under låga tak och åter lefra vid dampans sten. Det måst så vara,
och därför skole vi finna oss uti sakenaden af den sköna och glada äst-
tiden, taga der minne under tackfarna känslor med oss uti Skyddan, och
äfvn där stängde, lefra nöjde, åtnimstone tillfredsfalde. Ärligen tager
jag högtidliga affskeder af Naturen, äfvn som jag hvarje vår högtidligen
hälfar på denna min usgamla, mig ännu så lyckfeligande vän.
I dag begynte jag fördenstull degra mina affkeds-visiter, och gjorde
en början med Carlberg och Slaga. Himlen var föaligen väcker och
Luften mild; bad fördenstull Söta Mor stiga något luttida upp, kläda sig
käftigt och följa med på denna min lilla Landresa. Gerna, gerna!
var svaret. Emedelertid lästas et Correctur på Beskrifningen om Pelju-
cärne och deras leskedeliga, polierade och tyckliga invänare, och sedan
en Courier du Bas-Rhins om de til Vildar förvandlade Fransoser, om den
under Herr-Oftet åter tringade Poliska Nationen; häruppå Kom Stry-
vagnen utan för Posten, och lilla Piribi stod färdig på golvet. Glade
Staga

Stego vi uti vagnen och rullade af til Kongsbacken och genom Lärbergi. Allén.
Vi stego ut hos Trögårdsmästaren, hvar de Söta Darnen bodde med Söta Mor om
Sommaren 1773, då jag var hos Farbror Lidén i Norköping och hos Fru Löwen
på dängnäs. Minns du det, lilla Sjöfva! Där gjorde Du och första bekantskapen
med Fröken Adlerberg - - tyft, tyft! bara oss emellan i förtroende sagt, så hade
mina ögon i morse et litet just lyckligt samtal med den vackra Silhou,
ettan af hennes sköna ansigte, som ligger öfverst uti min heliga Bureau,
hvilken således aldrig kan läsa up utan at bilden af den svenske Fröja
lyser mig i ögat, och alltid i stället ungefär det så fjärfkrädda glada leendet. -
Men jag kommer til Lärberg tillbaka, hvar vi först gingo den mörka Allén
fram utmed Orangeriet och Dammen, vid hvars fäst lilla Orsibi föll efter
vår Stiernas chippe uti en af de store lindarne - - ack! för så många år
sedan skuren af hennes sländ så väl här som uti et träd på Svartfjöl -
Skär hade dock tiden utnött de fruga fåror, som den öma Vänstapan teknat;
och aldeles hade de förfrumit under den sista Renströmmingen af al yttre
Darken på Träden uti Mr Ackermanss Koningadöme. Vi fuktade, mindes
de föna år, välflagnade det i så fjerran lundhvitande Skofte, och gingo lilla
Backen upföre, därifrån vi med al beqvämlichkeit kunde se antågningen af
den nya Byggningen, som Hertigen låter updraga öfver vid Stöcket för
Cadet-Skolan, som skal här nästa år öppnas, sedan den slipint flyttad hit up
ifrån Carlströna. Ut i själva Stöcket gjordes och til samma ändamål många
omändingar och Reparationer. Öfvervägen utur Trögården togs den andra
flora Allén utmed Djurgården, hvar Söta Mor för första gången besåg det
Neptuni Tempel, som Svt. Koningen låtit där upbygga efter en talles Ritning:
öfynen både gladda och bedröfvade. Innan jag gick utur Trögården, en
Trögård, uti hvilken jag redan såsom yngling njutit så många sälla stunder,
vände jag mig några gånger om, och led vid utgången. Vid förfärfarten at
solna var våta ögat, ständigt in uti Trögården, och känslan lefdes där uti
de lummiga Trädens ^{och} mörka Skugga. Snart lätades dock sinnet af den sig
öppnande vidsträckt och vackra Kongsängen, Mr Sergells Malongård och
Botofsa, hvar en Enkefru Ebel nu håller Pensionairen. Det var hennes Man, en
Lyftig Grofhandlare, som nekade Söta Mor, då vi bodde, som sagt, på Lärberg, at få
hämta Vatten utur den Källan vid Botofsa, som vi hade uprenat, för at göra
des bölja drickbarare. Då jag hade öfverkan uti min Handel, var han en af mine
hårdaste Nederdelomän, ehuru för utländskt räkning, samt bemötte Calle, som
då stod i Prokladan, både ovänligt och oföfligt. Snart var han själv död, så
gick hans eget Hus öfverända med upgifter, som jag icke vil omformåla.
En annan Lyftig Kinnman, Mr Galezki, hade netto samma conduite emot mig, och
skufte samma öde, dock ännu medan han lefde. Nu sitter Enkan med onånga Barn
uti högt präna villkor, och igår hade jag den förnöjelser, at blipa det samma uti en liten
sak nyttig. Ack! om ätte vi alltid och gerne bära hvarandra bördor! Under äts
fjälliga betraktelser ^{inom mig själf} kommo vi förbi Solna kyrkogård; då började Söta Mor oroni
vid öfynen af min Grof, som jag dock alltid, Gudi lof! med stihet anser. Förvandlingen
måste ändå inträffa, och hvarföre skulle då icke drilo - sumet få vara sedd? Drott

Dock vi nalkades få oförmärkt klaga Skogen och Klagalund, foro in uti
sjelfra Klaga Parken, och snart voro vi uti våra Svarns mot oss utsträckte
vermar. Sek! hvilka lycksaliga, aldeles himmelfka stöten. (Nu var Kl. 11
lagen. Efter de ömaste klåmningar och Frågningar vandrade jag ut, för
at i enflighet njuta Naturen och Vitterheten. Min Monquif förde mig til
Sericauer höger om Pavillonem, hvar gröne Bänkar stodo, och utseken at
vatnet samt den onöfvarande löfrika och icke mindre vackra Stranden
mötte ögat, som utomdes ägde förtjusning nog af allt det nära kringliggandes.
Kullen, på hvilken jag satt, var ä (Angloifsk genomskuren och planterad
med Träd och Blomster af alla slag, dessa ännu merändes uti fullt flori-
ty Konstern vet tillkynda på Blomster-Sängen en fast beständig vår.
Allt var lugnt omkring mig, och sällan vandrade en fot nedanför. När
andades jag väl åter en af de sällaste Lunder, men dock icke utan beled,
lagande Klänster af orvande Betrakterer, om hvilka jag strax nedanför
skal något nämna. Sedan kroppen njutit hvilas och ögat Naturen, tog jag
up mina böcker, och läste ibland annat uti en nyligen af Mr Wieland
utgifven Bok, kallad: Neue Götter-Gepräche, det Sjette samtale, uti hvilket
Jupiter, under et Gudarnes Sup. Kalas, hållet uti Kejsar Constantini Stagni-
tid, träffar de mednjutande Gudomligheterne af begge könen öfver den
andtrutte Mercurii förreche ifrån Rom, hviladas Christendomen där och
ifren stor del af Jördklotet förförde samtelige deras Dyrtkan Stoder, Altaren
och Kämpet. De förgudade Damerna blefvo häröfver mågt bekymrade: ty
at sakna Silbedjare öfver uti sjelfra Himlen är en allför lömlig
försakelse uti deras ömna bröst. Jupiter, som då redan tomte flere Svågar,
räisformade med både Kälfsinnighet och Värma. - ty när Förnuftet
är på afresan stadt, förlitas dessa begge Antipoder sj sällan ganska väl-
öfver den Theologien, som låg uti Sjättaget och den som låg uti vaggan; trodde
at ombytet där nedre kunde gjöra den Himmelfka Skårskaran lika mycket,
så länge Ganymedes och Hebe fylde Dyttis Kärten, Muserne höllo Tafel-
Musiken vid magt, Gracerne förlustrade med ållörder och Dansar, samt
Skalken Jouet kunde med fina lättfärdiga Grimacer och lustiga infall
bevika Gudarne til almäna gapkrak. Jupiter, som utomdes, efter
denna Bok, är en stor indifferent på de Dödliges Sujet, mötqvade sig
au reste tres-gaiement öfver Religions-förändringen: ty han trodde Människa-
släktet icke derför blifva bättre, at de ombytte Namn, Glofor, Complimenter och
Drägter, tvärtom, de Slednifke Prästerne hade alltid varit Människa-
släktets Näljörare, medan de Christne skulle blifva dess Svårner. Många spe-glofor
behagar härvid öfver Gudem just slösa med, och en gång faller han, dock med
en stor Svågar full af Nectar i handen, uti en slags Skånryckning, dricker
Minerva til oned Framtidens Skål, då hela Europa skal förvandlas uti et
Athén, och då Philosophiens Röst skal midt utur Germaniens Skogar uphöja
en finare och gallare Stämna, än den som fordom ljudde uti Grekeland och
Egyptens Lavs-salar. Han ser således, at också Gudar kunna grata tok: ty
jag hoppas at de fransyske Philosopherne spela en gång lära de Sjette at hålla munnen
grå sig.

på sig, jag rådfögade åtminstone härupå hvad Historien, denna Samningens
öfverste Präst, hade att berätta mig om de nye Philosophernes Framsteg och
Natgerningar; och jag läste uti Siders Bok, jag menar Herr von Schirachs
Journal, med fästa och Rysning om alla funda Begrepp och alla nyttiga Siders
fullständiga Undergång, om Lärdomens och Konsternas fall, ja om flippa Hanskelig,
hetans ödeläggelse uti Wienniskjand - - ack! uti dess näst föräldrade Wienniskans
Böcker, ja uti flippa Divina-Böcker, her et det näst betäfvade Folkflög. Jag
lade mina Böcker ifrån mig, grundade litet på gamla och nya Siden, på
Samningar och Meningar, på Läster och äfventyr, på dögn och Svek, på hälfo,
samma Fyrdeligheter och blodiga Paper, på ädredelser och Kulliförtringar, på -
det böjade mulna för min syn, jag steg upp, vandrade igenom alla de sköna
Gångarne och besåg alla Byggnaderna näst omkring Pavillonem eller lilla Slottet,
söfom Sal. Konungen flätsligen kallade denna Sal kanfke enda lugna
Retraite, hvar också hans utvaldaste Bibliothek och Estamp-Samling ämnas
stå kvar, sedan Herrn Wilde, Marskalk och Dyrkegren katalogiserat dessa Dyrbarheter.
Naturen räckte mig om åter förväljörande Skand, jag kände lätnad, tröst och
glädje af hennes konstlösa Sällskap. Jag tänkte vid mig sjelf: huru kommer du
at på så vackra Dag och Timme vandra uti dessa så fälla Parker? Ack! det
har jag at tacka mina stora Darn för. Ja uppfog en både Säkthamhet och
Wälsignelse. Där för och öfver eder alla uti mit öga; jag blef åter rörd och fördes
vidare på Retraitet, som jag sedan kunde frärligen blifva af med. När
jag såg på Slottet och Byggnaderna, kom ihog hvilken dem prydte och anlagt,
hvilken fot där vandrat, hvilken jag uti 25 år hade så redeligen tjent, och
hvilken öom Bluck - jag vil ej nytja et annat uttryck - kan icke des
mindre kunnat kasta på min fraga älderdorn, på de för hans rätkning
och til hans stora Gagn förtärde krafter; när jag då vidare kom ihog genom
hvars Hand hans egen diftröid blifvit affluren - - så blef jag helt beffört,
en djup sorg betog hela Själ, jag kunde ej reda ut mine tankar, utann
gick en lång stund och grät. Anteligen kom jag ihog at Siden led, och at
man torde vänta på mig med maten; tog så hemvägen, dock förbi det
under byggnad varande stora Slottet, hvar och den gode Svinguis kom mig
til mötas, förde mig til de Bögge, de stora Dribis, glada och lyckliga, och i detta
Sällskap kom jag til det dukade Bordet. Jag bör här anmärka, at Calle var i dag
på Närkeunda hos Vice-Presidenten Ahlman, för at där taga affled af et ställe,
hvar han njutit hos det goda Hemskaftet så mycket Slöflighet och så mycket
Nöje; således saknade vi honom. Herr sine nye Förman uti Staden frör Herr
Architekten äfven i stor Gunst, hvilken han och genom sin flit förtjenar:
ty han har afmätt och upritat hela stora Darnhuset med tillhörig Beskrifning
på så kort tid, och ända så fluffständigt och väl, at han vunnit allas Löf.

Efter en glad Måltid och fot Hvila på Sophan uti Louised Sängkammare,
och vid det Spelbordet framfatted, gick jag för andre gången ut, vandrade
så igenom Parken på västra sidan af Pavillonem, och mötte nu allestädes
Skarar af Promenanten ifrån Staden. När jag kom til det gamla och nu
alders nedrifna Slaga, så stod utmed vägen en stor lind och under densamma
en Bänk. Så den satte jag mig, läste en lång stund uti min Journal, at här,
nytt

upprå snö, skön och läskande Affrachen, som lilla Louise gaf mig till
reflekst; gik sedan och besåg de få kvarterens af det nedriga Trähuset, det
Huset, hvar Gustaf 1772 skapade sin Revolution och grundade Sveriges
syrättelse: et verk, som hans snågtiga Sinne ensamt uppköll emot
utländska böcker och inhemskt Sluder. Närvid föll jag uti nya Beträffelser,
och på dem följde de redligaste och lustigaste öfvermåringar för vårt olyckliga
Land; vände häruppå min fot tillbaka och föll, i anledning af en ung
Officerars möte, med tankarne på Adolf. Då fick mig Herta et nytt Sär.
Hans otacksamhet, hans - jag vet intet hvar jag skal kalla det - om
icke hans Obegripelighet öfvergår ick så allt begrep. Modren har, ofelbart
uti bästa Valmaning, aldeles rådvill uti Nödens stund, vändt sig, mig övertände,
til den Ståthållaren Lijensparre, äfven skrifvit et Brev til en Signeta Liggla,
uti hvars Armar Adolf upoffrat icke allenast Heder och Hellsa, utan ick hela
sin Framtid. Til följe härpå framkallar de begge förenämnde Personer,
så de gräfligaste Reprimander och Stotelser; så måste börfallas; då först,
efter en kånad frånvaro, blir Adolf hos mig synbar; jag mildrar hans
öde hos Ståthållaren, skickar honom dit med et förböns-bref, och under
det han öfverlämnar det samma betjugar han mig, för at urskulda sig själv.
Samma morgon bannar han hos mig sina Föräldrar så föfeliggen, at
jag måste befälla honom tåga, och om eftermiddagen skrifves han et
ödmjukt och sonligt Brev til Modren; äfven som jag samma morgon
får ifrån honom et afböns-bref för alla sina mot mig begångna Drott;
och en timme derefter sade han lögnen på min bak. Huru kan allt detta
förklarar? Jag har flere gånger skrifvit til ~~den~~ Professore Liden, at jag
tror at den Gossen är redan halfgalen, och blir med tiden aldeles galen.
Allt detta ligger mig obestripeligen tungt på sinnet. Somprofessorn
skutar hvarje Brev til mig med de orden: Öfvergif icke en dyktelig hoder;
och hvarje Tröst, hvarje Vålgerning, jag gör honom, trampar han på med
föräkt, lögn och Otack. Dock jag hårdar nu ej längre uti med detta
grusfeligen sinnes-qual; jag måste uti denna vecka hafva slut, och
åter komma uti dögnet. Föråt, Söta Stafva, at jag skrifvit härom,
ty jag vet at det oönskad; men du bör ick veta orsaken, för at
kunna rättfärdiga mit tagne Beslut.

Söta Mor kallar och tackar Dig tusenfalt för Dit sista vackra Brev,
samt kunne vi begge ej nog hålla af Dig, för det Du så bestdligt och
förtroligt leper med den genomgåde Fader Petri. ~~ick!~~ hålls honom
öundeligen ifrån oss alla! Skyf honom på både hand och mun
för Föräldrars och de härvarandes Barnens räkning. Från lilla
Dor ärvt på Ebbetors kapse vi med sista Post haft Brev, och jag fick
hans Silhouette, som af alla Skuggor är den likaste jag sådt.
Den skal visserligen få sin Ram och Glas, samt sitta i närmaste
Granskyet med Gesner. - Lilla Trögardi Gossen blef obestripeligen
glad öfver sin Kalning och den nådige Dornen öfver hans Gofsta
Gofst uti den Pastorala Aftentären. Sådant skal icke litet uppr
muntra

muntta honom at gjöra vidare framfeg; imedertid låter han genom
mig förmåta sin aldrådsmjukaste vöndnad. — Det Du skrifver om
Kare, Sine och Dorn Ulrich har allt roat mig, och om Du på något
fätt kunde gjöra den lilla vackra, men nu ofärdiga Dottern några
små Tjenster, skulle Du ju förbinda mig. Bliv det lilla skräket ej bättre?
Låt mig veta det. — Att denna vecka är jag ingalunda vid humeur
at förfra la belle Christine et Dref till; men våkas hon, så hjälpa
med hela min Respekt och Tilgifvenhet. Alltid måste Du hjälpa. En
Pofch mycket mycket ifrån oss begge.

So mi torde det vara nog för denne gång. Gud gifve Dig allt godt!
Jag är alltid }

Din

af Häl och Hjerta tilgifna.

Pappa.